

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 574/2013-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 23. septembra 2013 predbežne prerokoval sťažnosť E. P., R., Mgr. A. B., L., Ing. M. P., D., V. P., R., a Ing. E. K., R., zastúpených advokátom JUDr. J. P., D., vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 6 Co 95/2013 z 30. apríla 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť E. P., Mgr. A. B., Ing. M. P., V. P. a Ing. E. K. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky bola 21. augusta 2013 doručená sťažnosť E. P., R., Mgr. A. B., L., Ing. M. P., D., V. P., R., a Ing. E. K., R. (ďalej spolu len „sťažovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. J. P., D., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane

ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6 Co 95/2013 z 30. apríla 2013 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia (navrhovatelia v 2. až 6. rade, pozn.) a navrhovateľka v 1. rade sa návrhom doručeným Okresnému súdu Ružomberok (ďalej len „okresný súd“) 24. mája 2010 domáhali proti mestu R. ako odporcovi (ďalej len „odporca“) určenia, že nehnuteľnosti bližšie špecifikované v samotnom návrhu patria do dedičstva po poručiteľoch.

Okresný súd rozsudkom č. k. 3 C 74/2010-195 z 20. decembra 2010 návrh zamietol, pričom o odvolaní sťažovateľov a navrhovateľky v 1. rade rozhodol krajský súd uznesením č. k. 9 Co 60/2011-237 z 30. mája 2011 tak, že rozsudok okresného súdu zrušil a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie. Okresný súd v poradí druhým rozsudkom č. k. 3 C 74/2010-299 z 26. augusta 2011 návrh sťažovateľov a navrhovateľky v 1. rade zamietol z dôvodu nedostatku naliehavého právneho záujmu, pričom krajský súd uznesením č. k. 9 C 401/2011-337 z 23. augusta 2012 aj tento v poradí druhý rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V poradí tretím rozsudkom okresný súd (sp. zn. 3 C 74/2010 z 19. novembra 2012, pozn.) určil, že do dedičstva po poručiteľoch patria nehnuteľnosti bližšie špecifikované v samotnom návrhu sťažovateľov a navrhovateľky v 1. rade z 24. mája 2010, a zároveň vyslovil, že o „*trovách konania rozhodne do 30 dní po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej*“.

Uznesením okresného súdu sp. zn. 3 C 74/2010 zo 4. januára 2013 (ďalej len „uznesenie okresného súdu zo 4. januára 2013“) bola sťažovateľom a navrhovateľke v 1. rade priznaná „*náhrada trov konania za zaplatené súdne poplatky vo výške 199 eur, za výdavky súvisiace s vyhotovením geometrického plánu... vo výške 450 eur, za odborné vyjadrenie znalca... vo výške 70 eur a trovy právneho zastúpenia vo výške 2 902,50 eur*“, ktoré bol odporca povinný zaplatiť spoločne a nerozdielne do 3 dní od právoplatnosti tohto uznesenia. O odvolaní sťažovateľov a navrhovateľky v 1. rade proti uzneseniu okresného

súdu zo 4. januára 2013 rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že toto odvolaním napadnuté uznesenie okresného súdu potvrdil a odporcovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

Sťažovatelia v sťažnosti predovšetkým uvádzajú:

„Porušovateľ a prvostupňový súd pri vyčíslení náhrady trov právneho zastúpenia vychádzal zo záveru, že predmet konania nemožno vyjadriť v peniazoch, a preto základnú sadzbu tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby určil z tzv. neurčitej hodnoty podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z. z. a nie podľa § 10 ods. 1 predmetnej vyhlášky. Pri svojom rozhodnutí vychádzal zo záveru, že v danom prípade sa jednalo o návrh o určenie, že vec patrí do dedičstva a konanie o určenie právneho vzťahu, preto v súdenom prípade nemožno vychádzať pri stanovení výšky odmeny za poskytnuté právne služby z hodnoty predmetu, ktorý patrí do dedičstva ale len z neurčitej hodnoty v zmysle ust. § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb. Takýto záver porušovateľa je podľa názoru sťažovateľa v celom rozsahu nesprávny a nezákonný, nakoľko predmet konania - určenie neplatnosti dodatku je možné vyjadriť v peniazoch, keďže hodnota nehnuteľnosti, ktorá bola predmetom dodatku, je známa. Predmet konania sa týkal nehnuteľnosti, pričom nešlo o nehnuteľnosť, ktorá by svojim charakterom, či určením spadala pod § 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z. z., pri ktorých sa hodnota úkonu právnej služby určuje z tzv. neurčitej hodnoty. V posudzovanom prípade nešlo o nehnuteľnosť, ktorá by bola určená na bývanie alebo by slúžila na bývanie a zároveň predmetom sporu nebolo vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov. V posudzovanej veci išlo o posúdenie, či poručiteľ bol v čase smrti vlastníkom pozemkov a posúdenie, že žalovaný, ktorý bol evidovaný ako vlastník v katastri nehnuteľností nie je vlastníkom sporných pozemkov (m. m. uznesenie NS SR sp. zn. 3 Cdo 154/2010 zo dňa 16. 10. 2010).

Vzhľadom na uvedené mal prvostupňový súd a porušovateľ postupovať pri určení odmeny podľa § 10 ods. 1 vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z. z. a priznať odmenu vyčíslenú z hodnoty veci.

Nie je možné stotožniť sa s názorom porušovateľa o tom, že v posudzovanom prípade ide o spor o určenie právneho vzťahu a nie o spor o určenie vlastníckeho práva.

V posudzovanom prípade ide o spor medzi právnymi nástupcami - dedičmi poručiteľa na strane žalobcu a treťou osobou - mestom R. a nie o spor o určenie dedičského vzťahu medzi poručiteľom a dedičmi, ktorého účastníkmi v procesnom postavení žalobcov a žalovaných by boli iba osoby patriace do okruhu dedičov po poručiteľovi (spor medzi dedičmi o to, kto z nich je alebo nie je dedičom po poručiteľovi). V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že v zmysle ust. § 460 Obč. zák. v platnom znení dedičstvo sa nadobúda smrťou poručiteľa. Okamih smrti poručiteľa (fyzickej osoby), ktorý je uvedený v úmrtnom liste, alebo deň, ktorý súd v konaní o vyhlásenie za mŕtveho (ust. § 198, § 200 O. s. p.) v rozsudku určil za deň smrti nezvestného, prípadne deň, ktorý nezvestný neprežil, je podľa ust. § 460 Obč. zák. rozhodujúcou právnou skutočnosťou pre prechod práv a povinností, ktoré sú predmetom dedičstva. Rozhodnutie súdu v zmysle ust. § 481 - 484 Obč. zák., ktorým podľa ust. § 175q O. s. p. potvrdí nadobudnutie dedičstva alebo schváli dohodu dedičov o vypořádání len deklaruje to, čo už nastalo smrťou poručiteľa. V posudzovanom prípade tak žalobcovia ako aj žalovaní tvrdili a preukazovali, že sú vlastníkami nehnuteľností, ktoré tvoria predmet sporu. V posudzovanom prípade bolo kruciálnou otázkou práve určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ktoré tvorili predmet sporu. Táto otázka bola ťažiskom celého vykonaného dokazovania čoho dôkazom je obsah spisu vedeného na Okresnom súde Ružomberok pod sp. zn. 3 C 74/2007.

Najvyšší súd Slovenskej republiky v uznesení sp. zn. 3 Cdo 154/2010 zo dňa 16. 10. 2010, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk a rozhodnutí Najvyššieho súdu SR č. 3/2011 pod číslom 32, judikoval, že súdna prax akceptuje žaloby, ktorými sa dedič domáha určenia, že tá - ktorá vec patrí do dedičstva po poručiteľovi. V konaní o takých žalobách ide o posúdenie, či poručiteľ bol v čase smrti vlastníkom tejto veci.

Sťažovatelia 1/ až 5/ majú za to, že porušovateľ a prvostupňový súd nesprávne, bez toho, aby na to existovali zákonné predpoklady, arbitrárne aplikoval ust. § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z. z... pri výpočte hodnoty úkonu právnej pomoci a to napriek tomu, že v súdenom prípade pre to neboli a nie sú dôvody. Aplikáciou ust. § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z. z... pri výpočte hodnoty úkonu právnej pomoci v súdnej veci a nepriznaním náhrady trov právneho zastúpenia vo výške podľa vyčistenia zo dňa 13. 12. 2012 môže dôjsť k zníženiu majetku žalobcov 1/ až 6/ bez možnosti kompenzácie.

Podľa ust. § 10 ods. 2 vyhlášky MS SR č. 644/2005 Z. z. o odmenách advokátov ak nie je ustanovené inak, považuje sa za tarifnú hodnotu výška peňažného plnenia alebo cena veci alebo práva, ktorých sa právna služba týka, určená pri začatí poskytovania právnej služby; za cenu práva sa považuje aj hodnota pohľadávky a hodnota záväzku.

Právne závery uvedené v odôvodnení napadnutého uznesenia sťažovateľa sú podľa nášho názoru v rozpore s účelom a zmyslom právnej úpravy náhrady trov konania, a preto ich možno považovať za odporujúce článku čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 dohovoru. Vzhľadom na to možno tieto skutkové a právne závery označiť za nepreskúmateľné a za svojvoľné vybočujúce z rámca uvedených ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov.

Navrhovatelia v tejto súvislosti poukazujú aj na právoplatné a vykonateľné uznesenie Okresného súdu Ružomberok č. k. 6 C/306/2000-628 zo dňa 2. 10. 2010, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 09. 11. 2010 a vykonateľnosť dňa 12. 11. 2010, ktoré bolo vydané v konaní o určenie že nehnuteľnosti patria do dedičstva a ktorého predmetom bol pozemok -..., t. j. parcela bezprostredne susediaca s nehnuteľnosťami, ktoré tvorili predmet sporu v tomto konaní. Tento spor mal rovnaký okruh účastníkov tak na strane žalobcov, ako aj žalovaných, a v tomto konaní súd priznal žalobcom, ktorí boli v spore úspešní náhradu trov konania s poukazom na ust. § 142 ods. 149 O. s. p. z hodnoty predmetu sporu v súlade s ust. Vyhlášky MS SR č. 355/2004.

Judikatúra vo vzťahu k určeniu hodnoty úkonu právnej služby vo veciach žalôb o určenie, že vec patrí do dedičstva je do istej miery nejednotná, ale prevažuje právny názor o tom, že hodnotu základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je potrebné určiť podľa ust. § 10 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. V tomto smere sťažovatelia 1/ až 5/ poukazujú na rozsiahlu súdnu prax pri ktorej súdy aplikujú na stanovenie hodnoty základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby ust. § 10 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z. z a to konkrétne na právoplatný rozsudok Okresného súdu v Brezne sp. zn. 6 C/248/2006 zo dňa 17. 04. 2009, právoplatný rozsudok Okresného súdu Trenčín sp. zn. 13 C/153/2004 zo dňa 27. 05. 2009, právoplatný rozsudok Okresného súdu Trenčín sp. zn. 22 C/54/2008 zo dňa 16. 10. 2009 a právoplatný rozsudok Okresného súdu Kežmarok, sp. zn. 3 C/229/2010 zo dňa 05. 09. 2011 v ktorom súdy pri určení hodnoty sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby vychádzali z hodnoty veci...“

Na základe uvedených skutočností sťažovateľa navrhujú, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie takto rozhodol:

„1. Uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 6 Co/95/2013 zo dňa 30. 04. 2013 bolo porušené základné právo sťažovateľov 1/ až 5/ podľa čl. 46 Ústavy SR, spočívajúce v práve na súdnu ochranu na nezávislom a nestrannom súde, podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, spočívajúce v práve vlastníť majetok, a základné právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, spočívajúce v práve na spravodlivé súdne konanie.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie Krajského súdu v Žiline sp. zn. 6 Co/95/2013 zo dňa 30. 04. 2013 v celom rozsahu a vec vracia Krajskému súdu v Žiline na ďalšie konanie.

3. Zároveň sťažovateľka žiada priznať náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 626,20 € a túto poukázať jej právnenému zástupcovi.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc,

návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

II.1 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek obvinenia proti nemu.

Rozhodovanie o náhrade trov je nepochybne súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (aj podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom, podľa názoru ústavného súdu porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05).

V judikatúre ústavného súdu sa ustálil právny názor (napr. IV. ÚS 248/08), podľa ktorého rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi zásadne patrí do právomoci týchto súdov, pri ktorom sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania. Ústavný súd preto iba celkom výnimočne podrobnejšie preskúmava rozhodnutia všeobecných súdov o trovách konania. Problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (m. m. IV. ÚS 170/08, II. ÚS 64/09).

Podľa § 80 písm. c) zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“) návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem.

Podľa § 10 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení účinnom do 30. júna 2013 (ďalej len „vyhláška“) ak nie je ustanovené inak, považuje sa za tarifnú hodnotu výška peňažného plnenia alebo cena veci alebo práva, ktorých sa právna služba týka, určená pri začatí poskytovania právnej služby; za cenu práva sa považuje aj hodnota pohľadávky a hodnota záväzku.

Podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna trinástina výpočtového základu, ak nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch, alebo ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami...

Podľa názoru ústavného súdu pri aplikácii § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky v spojení s § 80 písm. c) OSP má rozhodujúci význam najmä v ňom uvedené slovné spojenie „ak nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch“. Vyjadriť hodnotu (v danom prípade práva) predovšetkým znamená vysporiadať sa so skutočným obsahom predmetu konania, t. j. s tým, aké účinky má pre účastníkov meritórne rozhodnutie súdu v tomto konaní. V namietanom prípade bolo predmetom konania pred okresným súdom a krajským súdom rozhodovanie o určení, že nehnuteľnosti patria do dedičstva.

V napadnutom uznesení krajský súd k výške náhrady trov konania najmä uviedol:

„Okresný súd napadnutým uznesením priznal navrhovateľom v rade 1/ až 6/ (ďalej už len navrhovatelia) vlastné trovy konania vo výške 719,00 eur (za zaplatené súdne poplatky, za náklady spojené s vyhotovením geometrického plánu a za náklady vynaložené na odborné vyjadrenie znalca) a trovy právneho zastúpenia vo výške 2.902,50 eur.

V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že rozsudkom č. k. 3 C/74/2010-377 zo dňa 19. 11. 2012 bolo návrhu navrhovateľov na určenie, že do dedičstva po poručiťoch... patria spoluvlastnícke podiely v nehnuteľnostiach zapísaných na LV č. 4101 kat. územia R., vyhovené s tým, že o trovách konania sa rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Vyššie označený rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 06. 12. 2012. Navrhovatelia mali vo veci plný úspech, preto im podľa § 142 ods. 1 O. s. p. patrí plná náhrada trov konania. Vlastné trovy navrhovateľom priznal podľa vyčíslenia, nakoľko ich považoval za dôvodné a účelné. Pokiaľ ide o trovy právneho zastúpenia, dospel k záveru, že na daný prípad je potrebné aplikovať ust. § 11 ods. 1 písm. a/ vyhlášky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytnuté právne služby (ďalej aj vyhláška) t. j. určiť tarifnú odmenu za jeden úkon právnej služby vo výške 1/13-iny výpočtového základu. V podrobnostiach v tomto smere uviedol, že v prejednávanej veci nebolo možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch resp. ju bolo možné určiť len s nepomernými ťažkosťami. Tiež uviedol, že vzhľadom na predmet sporu - o určenie, že veci patria do dedičstva - nemožno pri stanovení odmeny za poskytnuté právne služby vychádzať z hodnoty veci, ktorá má patriť do dedičstva, nakoľko predmetný spor nebol sporom o určenie vlastníckeho práva. Podľa § 13 ods. 1 písm. a/ cit. vyhlášky prvostupňový súd priznal odmenu za jednotlivé úkony právnej služby v celkovej výške 2.104,91 eur. K tejto odmene

pripočítal ku každému úkonu režijný paušál (spolu vo výške 87,94 eur), náhradu za stratu času (170,98 eur), náhradu cestovných výdavkov (65,33 eur) a DPH (spolu vo výške 473,34 eur). Právnomu zástupcovi navrhovateľov nepriznal odmenu za jeden úkon právnej služby (doloženie dokladov zo dňa 19. 07. 2010), nakoľko tieto boli doložené na výzvu súdu zo dňa 30. 06. 2010. Navyiac sa jednalo o doklady, na ktoré navrhovatelia v návrhu na začatie konania poukazovali, ale ich k nemu nepredložili. V písomnom podaní zo dňa 19. 10. 2010 sa okrem toho neuvádzali žiadne rozhodujúce skutočnosti smerujúce ku konaniu vo veci samej... Výsledok konania o určenie, že určitá vec patrí do dedičstva po poručiťovi (ak je žaloba úspešná) nezakladá priamo vlastnícke právo úspešných navrhovateľov (dedičov) t. j. klientov, ktorým advokát poskytoval právne služby. Rozhodnutie súdu o tom, že určitá vec patrí do dedičstva po poručiťovi totiž rieši otázku vlastníckeho práva poručiťeľa, a nie jeho právnych nástupcov. Aké vlastnícke právo, a akom rozsahu a v akej cene nadobudnú právni nástupcovia poručiťeľa (v prejednávanej veci navrhovatelia) sa vyrieši až v konaní o dedičstve. V tomto smere je nutné poukázať na ust. § 175o ods. 1 O. s. p., podľa ktorého je rozhodujúca cena majetku ku dňu smrti poručiťeľa, ktorá však v prejednávanej veci preukázaná nebola. Ako vyplýva zo spisového materiálu, navrhovatelia, pokiaľ ide o cenu majetku poručiťov, doložili odborné vyjadrenie č. 266/2010, ktorým sa všeobecná cena nehnuteľností patriacich do dedičstva po poručiťoch určila až ku dňu 1. 12. 2010. Takto doložená cena však môže byť zásadne odlišná od ceny, akú bude potrebné určiť ku dňu smrti poručiťeľa... (9. 1. 1984), resp. ku dňu smrti poručiťky... (10. 8. 1978). Odvolací súd s poukazom na vyššie uvedené skutočnosti považoval závery okresného súdu o aplikácii ust. § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky č. 655/2004 Z. z. pri výpočte odmeny advokáta navrhovateľov v súdnej veci za správne a preto napadnuté uznesenie podľa § 219 ods. 1 O. s. p. potvrdil.

Pokiaľ navrhovatelia poukazovali na skutočnosť, že v obdobnej veci sp. zn. 6 C/306/2000 sa pri priznaní náhrady trov konania (konkrétne pri určení odmeny advokáta) vychádzalo z hodnoty veci, z odôvodnenia predloženého uznesenia (č. k. 6 C/306/2000-628 zo dňa 12. 10. 2010) nie je zrejmé, na základe akých právnych úvah tak okresný súd postupoval. Nakoľko označené uznesenie nebolo napadnuté odvolaním a o ňom odvolací súd nerozhodoval, odvolací súd v prejednávanej veci nebol ním viazaný.

O trovách odvolacieho konania rozhodol krajský súd tak, že odporcovi ich náhradu nepriznal. Odvolatelia - navrhovatelia nemali v tomto štádiu konania úspech, a preto podľa

§ 142 ods. 1 O. s. p. v spojení s § 224 ods. 1 O. s. p. nemajú právo na ich náhradu. Naproti tomu úspešný odporca si náhradu trov aktuálneho odvolacieho konania neuplatnil (procesným návrhom v súlade s ust. § 151 ods. 1 O. s. p.), a preto mu odvolací súd ich náhradu nepriznal.“

Vychádzajúc z citovaného, ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že meritórnym rozhodnutím o určení, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľoch, okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 74/2010 (v poradí tretím rozsudkom, pozn.) rozhodol o právnom vzťahu poručiteľov k nehnuteľnostiam, čím zároveň došlo k záväznému potvrdeniu postavenia sťažovateľov ako dedičov po poručiteľoch so všetkými právami z toho vyplývajúcimi. Predmetom konania pred okresným súdom však nebolo samotné vlastnícke právo sťažovateľov k tým nehnuteľnostiam, ktoré patria do dedičstva po poručiteľoch, keďže táto otázka bude predmetom následného dedičského konania, ako to aj krajský súd uviedol v napadnutom uznesení. V konečnom dôsledku má teda meritórne rozhodnutie okresného súdu (ide o rozsudok okresného súdu sp. zn. 3 C 74/2010 z 19. novembra 2012, pozn.) v okolnostiach posudzovaného prípadu iba nepriamy materiálny dosah na sťažovateľov. Vo svojej podstate možno právne účinky tohto rozhodnutia okresného súdu v príslušnom konaní charakterizovať ako vyriešenie predbežnej otázky, ktorá je relevantná pre následný priebeh dedičského konania.

Na tomto základe ústavný súd konštatuje, že z napadnutého uznesenia vyplýva, že krajský súd v ňom dostatočne jasne vysvetlil svoj postoj k spornej otázke trov konania s poukazom na predmet konania a zaujal zrozumiteľné stanovisko k vyjadriteľnosti predmetu konania v danom type súdneho konania, najmä však v konkrétnej prerokúvanej veci. Aplikácia § 11 ods. 1 vyhlášky je preto v danom prípade podľa názoru ústavného súdu odôvodnená ústavne konformným spôsobom (dostatočne a relevantne). Krajský súd v napadnutom rozhodnutí vyjadril právny názor, ktorý nemožno považovať za arbitrárny a ani za zjavne neodôvodnený. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoju vlastnú rozhodovaciu činnosť, v rámci ktorej posudzoval porovnateľný právny problém, ku ktorému zaujal obdobný právny záver, ako v tomto uznesení (pozri vec vedenú pod sp. zn. II. ÚS 295/2013).

Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade neexistujú skutočnosti, ktoré by signalizovali možnosť vyslovenia porušenia základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, a preto ju pri predbežnom prerokovaní v tejto časti odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Sťažovatelia v sťažnosti poukazujú i na rozdielnosť prístupov všeobecných súdov k rozhodovaniu obdobných vecí.

Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoj právny názor, podľa ktorého právne závery všeobecných súdov obsiahnuté v rozhodnutiach vo veci samej nemajú charakter precedensu, ktorý by ostatných sudcov rozhodujúcich v obdobných veciach zaväzoval rozhodnúť identicky, napriek tomu protichodné právne závery vyslovené v analogických prípadoch neprispievajú k naplneniu hlavného účelu princípu právnej istoty ani k dôvere v spravodlivé súdne konanie (obdobne napr. IV. ÚS 49/06, III. ÚS 300/06).

Z rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva *Beian v. Rumunsko* (č. 1) zo 6. decembra 2007 vyplýva, že rozdielna judikatúra v skutkovo rovnakých, prípadne podobných veciach je prirodzenou súčasťou vnútroštátneho súdneho systému (v zásade každého súdneho systému, ktorý nie je založený na precedensoch ako prameňoch práva). K rozdielnej judikatúre, prirodzene, dochádza aj na úrovni najvyššej súdnej inštalácie. Z hľadiska princípu právnej istoty je ale dôležité, aby najvyššia súdna inštalácia pôsobila ako regulátor konfliktov judikatúry a aby uplatňovala mechanizmus, ktorý zjednotí rozdielne právne názory súdov v skutkovo rovnakých alebo podobných veciach.

Ústavný súd vo vzťahu k tejto námietke sťažovateľov považuje za potrebné zopakovať svoj ustálený právny názor, podľa ktorého mu neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov, a suplovať tak poslanie, ktoré zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov [§ 8 ods. 3, § 20 ods. 1 písm. b),

§ 21, § 22 a § 23 ods. 1 písm. b)] zveruje práve Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky [ďalej len „najvyšší súd“ (resp. jeho plénu a kolégiám)], keď mu okrem iného priznáva aj právomoc zaujímať stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (m. m. I. ÚS 17/01, IV. ÚS 267/05). Práve plénum a kolégiá najvyššieho súdu sú oprávnené odstraňovať nejednotnosť výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov tak, aby sa chránili okrem iného aj legitímne očakávania účastníkov súdnych konaní. Ústavný súd však vzhľadom na to, že nie je súčasťou systému všeobecného súdnictva, môže zasahovať do výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov všeobecnými súdmi len v prípadoch, keď sa ich výklad vyznačuje svojvôľou a zjavnou neodôvodnenosťou do tej miery, že to má za následok porušenie základného práva alebo slobody. Keďže ústavný súd v prípade napadnutého uznesenia krajského súdu prejav svojvôle, resp. zjavnej neodôvodnenosti nezistil, nepovažoval v danom prípade argumentáciu sťažovateľov za spôsobilú na to, aby len na jej základe bolo možné toto uznesenie hodnotiť ako ústavne neakceptovateľné a neudržateľné.

II.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením krajského súdu

Sťažovatelia tiež namietajú, že napadnutým uznesením krajského súdu došlo aj k porušeniu ich základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu požíva. Dedenie sa zaručuje.

Ústavný súd v tejto súvislosti v nadväznosti na už uvedené poukazuje na svoju stabilizovanú judikatúru (napr. II. ÚS 78/05, IV. ÚS 301/07), ktorej súčasťou je aj právny názor, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a slobôd hmotného charakteru, ku ktorým patrí aj základné právo vyplývajúce z čl. 20 ods. 1 ústavy, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil

ústavnoprocesné princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru. O prípadnom porušení uvedených práv by bolo možné uvažovať zásadne len vtedy, ak by zo strany všeobecného súdu primárne došlo k porušeniu niektorého zo základných práv, resp. ústavnoprocesných princíпов vyjadrených v čl. 46 až čl. 48 ústavy a tiež v čl. 6 ods. 1 dohovoru, resp. v spojení s ich porušením (IV. ÚS 326/07, IV. ÚS 278/2010).

Z uvedeného vyplýva, že porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy možno v konaní pred ústavným súdom zásadne namietat' len v spojení s namietaním porušenia základných práv, resp. ústavnoprocesných princíпов podľa čl. 46 až čl. 48 ústavy. Táto právomoc ústavného súdu však nie je zároveň spojená so vznikom jeho oprávnenia a povinnosti hodnotiť právne názory všeobecných súdov, ku ktorým dospeli na základe výkladu a uplatňovania zákonov. Keďže ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým uznesením krajského súdu nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani ich práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak v danom prípade nemožno uvažovať ani o porušení ich základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy.

Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol aj túto časť sťažnosti sťažovateľov podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku sa už ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľov na ochranu ústavnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. septembra 2013